

«کتاب شاخص آموزش عالی»

تصویر: راستخواه

۱۳۹۵

سرشناسه	: فراستخواه، مقصود، ۱۳۳۵ -
عنوان و نام پدیدآور	: کتاب شاخص آموزش عالی / مقصود فراستخواه.
مشخصات نشر	: تهران : موسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۸۲ ص: جدول.
شابک	: 978-964-6451-78-0
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: آموزش عالی -- ایران -- ارزشیابی
موضوع	: Education, Higher -- Iran -- Evaluation
موضوع	: دانشگاه‌ها و مدارس عالی -- ایران -- ارزشیابی
موضوع	: Universities and colleges -- Iran -- Evaluation
شناسه افزوده	: موسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی
رده بندی کنگره	: B ۶۵/۲۲۲ ۱۳۹۵ ۴ف۹الف/
رده بندی دیویی	: ۵۷۳/۳۷۸
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۵۵۲۲

نام کتاب: کتاب شاخص آموزش عالی، ۱۳۹۵

مؤلف: مقصود فراستخواه

مدیر اجرایی چاپ: فریده جعفری

صفحه‌آرایی: زهرا نوری

ناشر: مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی

سال چاپ: ۱۳۹۵

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: افرد

قیمت: ۱۰۰۰۰۰ ریال

نشانی: تهران، خیابان نلسون ماندلا، کوچه گلفام، شماره ۷۰، کد پستی ۱۹۱۵۶۷۳۴۸۱

تلفن: ۲۲۰۱۰۶۱۶ - ۲۲۰۵۰۳۳۸ دورنگار: ۲۲۰۵۰۳۳۸

کلیه حقوق اعم از چاپ و تکثیر، نسخه‌برداری، ترجمه و جز اینها برای ناشر محفوظ است
(نقل مطالب با ذکر مأخذ بلامانع است).

به نام خدای متعال

فهرست مطالب

۱	مقدمه
۳	چارچوبی برای شاخص‌ها بر مبنای رویکرد سیستمی
۹	سابقه موضوع
۱۱	فعالیت‌های بین‌المللی در ایران
۲۱	روش بررسی
۲۵	نتایج بررسی
۲۵	ماتریس چهار حوزه کارکردی با ۶ موضوع خاص عملکردی
۳۳	نوع کیفیت
۳۳	۲۸ گروه شاخص کلیدی و ۲۰۷ شاخص
۳۴	۱. شاخص پذیرش دانشجو
۳۵	۲. شاخص کفایت هیأت علمی
۳۶	۳. شاخص برنامه درسی
۳۷	۴. شاخص آموزش عالی مأموریت‌گرا، سفارشی و معطوف به نیازهای واقعی
۳۹	۵. شاخص عدالت و حمایت
۴۱	۷. شاخص جمعیتی و قشر بندی اجتماعی در دانشگاه
۴۲	۸. شاخص تنوع فرهنگی
۴۳	۹. شاخص کالبدی
۴۴	۱۰. شاخص زیر ساخت های مدارک علمی و فناوری اطلاعات و ارتباطات
۴۶	۱۱. شاخص اهتمام نهادهای شده به اشتغال دانش‌آموختگان

۱۲. شاخص تحصیلات تکمیلی ۴۷
۱۳. شاخص فرهنگ و زندگی دانشجویی ۴۹
۱۴. شاخص تولید دانش و معنا ۵۰
۱۵. شاخص کار جمعی و تیمی در تولید دانش ۵۲
۱۶. شاخص ترویج و اشاعه دانش ۵۳
۱۷. شاخص تعاملات علمی ۵۶
۱۸. شاخص بین‌المللی شدن و همکاری‌های علمی فرامرزی و جهانی ۵۸
۱۹. شاخص کارفرینی، استغوبی و تأثیر اجتماعی ۶۱
۲۰. شاخص شهرت، جایزه و نشان‌های علمی ۶۳
۲۱. شاخص تشکیل شرکت‌های دانش‌محور، دان تحقیقات و فناوری Spin-off ۶۴
۲۲. شاخص فناوری و نوآوری هیأت علمی ۶۴
۲۳. شاخص ارزشیابی و اعتبار سنجی ۶۵
۲۴. شاخص سطح، درجه و رتبه مؤسسه ۶۶
۲۵. شاخص استقلال دانشگاهی ۶۷
۲۶. شاخص منزلت و مشارکت هیأت علمی و کیفیت ارتقاء ۶۹
۲۷. شاخص تناسب و توسعه منابع انسانی غیر هیأت علمی ۷۱
۲۸. شاخص تنوع منابع مالی ۷۲
- منابع: ۷۵
- پیوست: (بازبینی و چک لیستی برای کیفیت اجرای برنامه درسی) ۷۹

مقدمه

پژوهش و آموزش عالی کشور، از مهمترین ارکان بقا و توسعه و اعتلای جامعه ایرانی بویژه در جهانی است که زندگی و اقتصاد و سایر شؤون اجتماعی روز به روز هرچه بیشتر مبتنی بر دانش می‌شود. اکنون پرسش این است که عملکرد نظام علمی و آموزش عالی چگونه توسط خود دانشگاهیان و با جلب مشارکت مؤثر ذی‌نفعان درونی و بیرونی به‌طور مداوم پایش و ارزشیابی بشود؟ در اینجا است که اهمیت شاخص‌های خود را آشکار می‌سازد. ضعف‌ها و خلأهای موجود در شاخص‌های نظام پژوهش و آموزش عالی یکی از وجوه پروبلماتیک نظام علمی کشور ماست و موجب می‌شود که خود دانشگاهیان و ذی‌نفعان درونی و بیرونی نتوانند به نحو مطلوبی قادر به پایش وضع موجود و عملکرد نظام علمی و آموزشی، تعیین فاصله آن با وضع مطلوب و رصد کردن و تضمین کیفیت آن بشوند.

سیاست‌گذاری برای نظام علمی و آموزش عالی و از جمله سامان‌یابی کیفیت گسترش موزون و متوازن آن متناسب با ارزش‌ها و اولویت‌ها، مستلزم نهادینه شدن ارزشیابی و ممیزی مداوم وضع موجود و تحلیل شفاف‌ها در جهت نزدیک شدن به وضع مطلوب و مورد انتظار بویژه در تراز رقابت‌های جهانی و بین‌المللی است. به همین دلیل نیازمند شاخص‌های دقیق، منسجم و روزآمدی هستیم که در تدوین آن از یکسو رهیافت‌ها و تجارب جهانی، استفاده و از سوی دیگر شرایط بومی و ویژگی‌های ملی کشورمان ملحوظ شده باشد.

تاکنون شاخص‌هایی توسط شورای عالی انقلاب فرهنگی، وزارتین «علوم، تحقیقات و فناوری» و «بهداشت، درمان و آموزش پزشکی»، برخی از گروه‌های آموزشی و دانشگاه‌ها و نیز انجمن‌های علمی و تخصصی تهیه شده است اما همچنان

در خصوص شاخص‌های نظام علمی و آموزشی کشور با نوعی پراکندگی و فقدان انسجام و یکپارچگی ملی دست به گریبان هستیم و نیاز به مجموعه یکپارچه‌تر شمولی داریم که بر مبنای مدل سیستمی کل‌نگر ضمن توجه به تنوعات آموزش عالی غیر پزشکی و پزشکی؛ حضوری، نیمه‌حضوری، غیرحضوری؛ دولتی و غیردولتی و غیراкадеمی؛ علمی کاربردی؛ فنی - حرفه‌ای تنظیم بشود و محل اجماع معتبر علمی باشد. از موانع و اعتباریابی شاخص‌ها لازم است به روش علمی صورت بگیرد و مورد توافق قرار بگیرد. وقت و عینیت و شفافیت لازم به‌ویژه قابلیت مقایسه در سطح بین‌الملل داشته باشد.